

Nytt regelverk for eksport og import av avfall

Foreløpig veileder 26. juni 2007

EUs forordning 1013/2006 om eksport og import av avfall trer i kraft i EU 12. juli 2007. Den vil påvirke norske bedrifter uavhengig av forordningens status i norsk rett. Etter 12. juli 2007 vil de relevante myndighetene i EU kreve at norske meldinger om avfalls-transport foreligger på nye skjemaer. Fra samme dato må transport av ikke-meldepliktig avfall (grønt avfall til gjenvinning) til/fra/gjennom EU ledsages av et nytt, spesifikt følgedokument.

SFT arbeider med oppdatering av avfallsforskriften slik at den blir i samsvar med EUs forordning, og vil i denne sammenheng utarbeide nytt veilednings- og informasjons-materiell. Denne foreløpige veilederen er første skritt i arbeidet.

Naturvårdsverkets veileder (se <http://www.naturvardsverket.se/sv/Produkter-och-avfall/Avfall/Hantering-och-behandling-av-avfall/Gransoverskridande-transporter-av-avfall/>) for svenske eksportører kan også benyttes, selv om enkelte rutiner er forskjellige i Norge og i Sverige.

NB! Transporter som har fått alle nødvendige samtykker FØR 12. juli 2007 kan gjennomføres i henhold til det gamle regelverket og med de gamle transportdokumentene ut gyldighetsperioden, men uansett ikke senere enn 11. juli 2008.

Innledning – hvorfor et regelverk

Økonomisk vekst og globalisering har ført til en verdensomfattende økning i grensekryssende transporten av avfall på vei, tog og skip. Enkelte av disse transportene ("shipments") gjelder farlig avfall som kan representere en fare for helse og miljø.

Avfall kan også være en verdifull handelsvare som erstatter naturressurser i industrianlegg med høye miljøstandarder. Det er derfor utviklet internasjonale prosedyrer og regler for å kontrollere grensekryssende avfallstransport, og på denne måten sikre miljømessig forsvarlig behandling av avfallet.

Prinsippene i regelverket

Kostnadene ved miljømessig forsvarlig håndtering, lagring og behandling av avfall er høye i industrialiserte land, der det stilles strenge krav for å unngå negative konsekvenser for helse og miljø. Regelverket skal blant annet hindre at avfall eksporteres fra industrialiserte land til mindre utviklede land der avfallsbehandlingen er billig, men kan føre til negative helse- og miljøkonsekvenser.

Internasjonalt er reguleringene forankret på flere nivåer:

- FNs Basel-konvensjon om kontroll av grensekryssende transport av farlig avfall og dets disponering.
- OECD-vedtak C(92)39/final, revidert C(2001)107/final, om kontroll av grensekryssende transport av avfall til gjenvinning.
- EUs forordning 259/93 som nå erstattes av forordning 1013/2006.

Alle reguleringene bygger på nærhets- og selvhjelpsprinsippene, som i grove trekk går ut på at hvert land skal ha tilstrekkelig kapasitet til at avfall kan behandles i det landet det oppstår, prinsippet om at forurensere skal betale og prinsippet om prioritering av gjenvinning.

Regelverket krever at myndighetene skal ha oversikt over, og kontroll med, eksport og import av avfall, med særlig vekt på farlig avfall.

Eksport av avfall fra Norge

Tre faktorer avgjør hvilke krav som gjelder i det enkelte tilfellet:

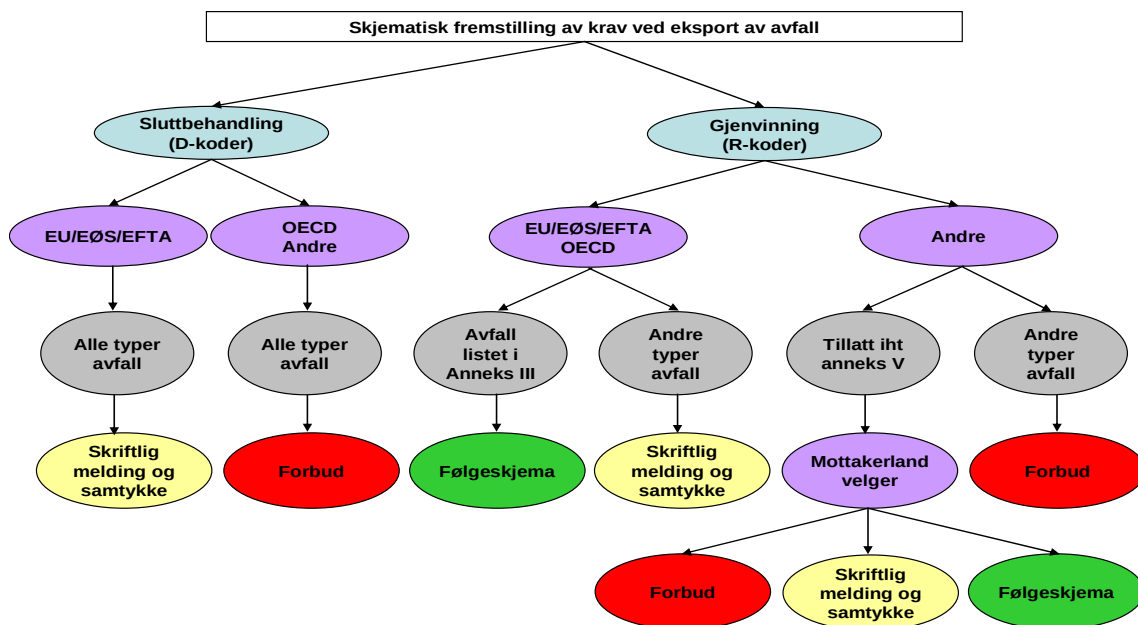
- Mottakerland: kravene vil være forskjellige avhengig av om avfallet sendes til et EU¹/EØS/EFTA-land, til et OECD-land² eller til andre land.
- Transportens formål: gjenvinning eller sluttbehandling.
- Avfallets type: farlig avfall, ordinært avfall, husholdingsavfall, annet avfall, rene / sorterte fraksjoner eller blandninger

Tre typer prosedyrer/krav gjelder, avhengig av hvordan de tre ovennevnte elementene kombineres:

- Forbud mot transport av avfall
- Prosedyre med "skriftlig forhåndsmelding og samtykke"
- Krav om følgedokumentasjon

¹ NB! Sær regler gjelder for de nye EU-land: Latvia, Polen, Slovakia, Bulgaria og Romania (art. 63)

² OECD-land i dette dokumentet betyr "land som har implementert OECD-vedtak C(2001)107/final". Noen land hører til OECD men har likevel ikke implementert dette vedtak og betraktes derfor som ikke-OECD-land. =

Detaljer om behandlingskoder og oversikt over landenes tilhørighet finnes på www.sft.no, (temasidene ”avfall/import og eksport av avfall”, arkfanen ”koder”). Karakterisering av avfallsfraksjoner er nærmere omtalt nedenfor.

Kort beskrivelse av prosedyrene

Forbud

Det er forbudt å eksportere:

- avfall til sluttbehandling, bl.a. deponering, til land utenfor EU/EØS/EFTA-området
- farlig avfall, husholdningsavfall, blandet avfall og ulistet avfall til gjenvinning i land som ikke hører til OECD eller EU/EØS/EFTA
- visse avfallsfraksjoner til gjenvinning i land utenfor EU/EØS/EFTA/OECD dersom mottakermyndighetene har motsatt seg importen. Oversikt over slike land finnes i avfallsforskriften, kap. 13, vedlegg 2, del 1.

Prosedyre med skriftlig forhåndsmelding og samtykke (art. 4-17)

Prosedyren skal benyttes for eksport som ikke er forbudt eller uttrykkelig fritatt fra krav om forhåndsmelding og samtykke.

Prosedyren skal først og fremst benyttes for

- transport av avfall til sluttbehandling i EU/EØS/EFTA
- transport av farlig avfall, husholdningsavfall, blandet avfall og ulistet avfall til gjenvinning i OECD og EU/EØS/EFTA
- transport av bestemte avfallsfraksjoner til gjenvinning i land utenfor OECD/EU/EØS/EFTA, jfr. avfallsforskriften, kap. 13, vedlegg 2, del 2 og vedlegg 3 (se nedenfor).

Begrepsforklaring:

EUs forordning benytter spesielle begreper:

- søknad kalles for "melding" ("notification" på engelsk)
- tillatelse kalles for "samtykke" ("consent" på engelsk)

Dette har ingen juridiske eller forvaltningsmessig konsekvenser.

Forordningen opererer med tre forskjellige skjemaer:

- meldingsskjema ("notification document") som beskriver planlagt transport og benyttes for å søke om samtykke.
- Transportskjema ("movement document") som inneholder detaljer om en konkret forsendelse
- Følgeskjema ("consignment information") som benyttes for avfallstransporter som ikke er melde- og samtykkepliktige.

Dokumentflyten er som følger (sterkt forenklet):

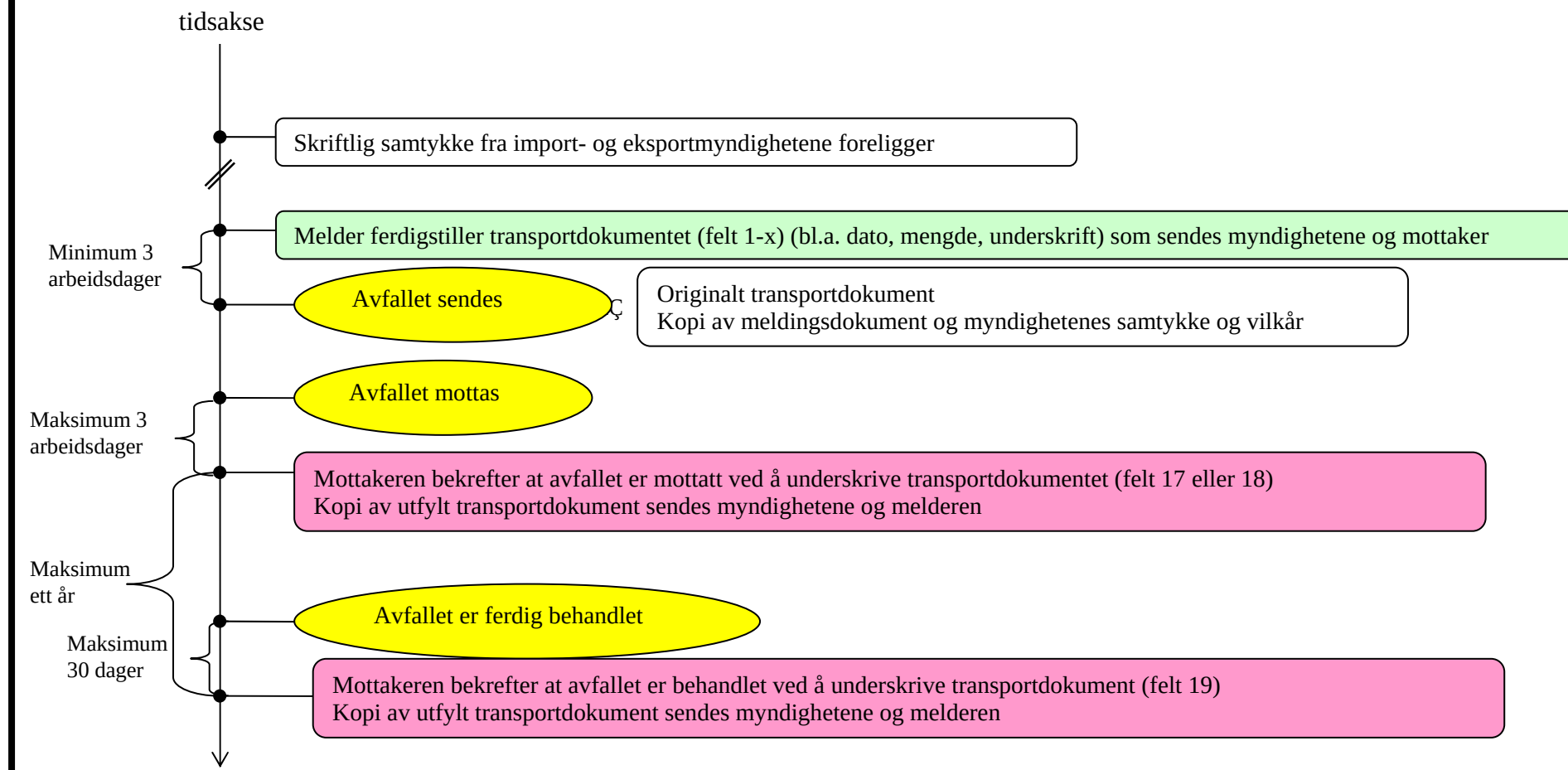
- 1) Melderer sender meldingsskjema med vedlegg til myndigheten i eksportlandet (art. 4, 5 og 6). SFT er myndighet i Norge og meldingen skal sendes i posten (SFT, postboks 8100 Dep, 0032 Oslo) eller på e-post.
- 2) Myndigheten kvalitetssikrer innholdet og ber eventuelt om flere opplysninger.
- 3) Myndigheten i eksportlandet sender fullstendig melding til myndighetene i import- og ev. transittland (art. 7).
- 4) Myndighetene i import- og transittland kan be om flere opplysninger, dersom de ønsker det (art. 8)
- 5) Når myndighetene i import- og transittlandene er fornøyd, sendes en "mottaksbekreftelse" (art. 8)
- 6) Eksport- og importmyndighetene utarbeider et skriftlig samtykke, ev med vilkår. Transittmyndigheten kan la være å svare (stilletiende samtykke) (art. 9 og 10). Myndighetenes muligheter til å motsette seg transporten ("objections") er beskrevet i art. 11 og 12.

Forordningen setter strenge rammer og frister for myndighetenes arbeid.

Det er verd å merke seg at forordningen har spesielle krav dersom avfall sendes til mellomlagring eller forbehandling i et annet anlegg enn det som gjenvinner eller sluttbehandler avfallet (såkalte "interim operasjoner", se art. 15).

Når melderer har mottatt skriftlig samtykke fra import- og eksportmyndighetene kan de konkrete forsendelsene planlegges (se figur).

Flytskjema – transportdokument

Krav om følgedokumentasjon (art. 18)

Dette gjelder:

- transport av avfallfraksjoner som er definert i anneks III, IIIA og IIIB (tidligere kalt "grønt" avfall) til gjenvinning i EU/EØS/EFTA og i OECD.
- Transport av visse "grønne" avfallsfraksjoner til gjenvinning utenfor OECD/EU/EØS/EFTA dersom mottakerlandet har akseptert en slik prosedyre. Oversikt over avfallsfraksjoner/land finnes i avfallsforskriften, kap 13, vedlegg 2, del 2 og vedlegg 3.

Det kreves bl.a. at avfallet ledsages av et utfylt og underskrevet følgeskjema (forordningens anneks VII). Mottakeren av avfallet skal bekrefte på skjemaet at avfallet er mottatt og behandlet.

Klassifisering av avfall

Avfallsklassifiseringen har to oppgaver. For det første, angir klassifiseringen koder som benyttes internasjonalt, og som skal forenkle forståelsen på tvers av språkgrenser og kunnskaper. For det andre sorterer listene avfall i en gruppe som ikke representerer fare for helse og miljø og en gruppe som kan representere en fare for helse og miljø. Myndighetenes oppfølging og kontroll er strengere for den siste gruppen enn for den første.

Karakteriseringen av avfall i EU er endret som følge av internasjonalt koordineringsarbeid. Den nye klassifiseringen bygger på lister fra Basel-konvensjonen som er utfylt med enkelte punkter fra OECDs vedtak. I tillegg har vi EAL-listen (European Waste List) som har lite betydning i import-eksport sammenheng.

EU har forsøkt å systematisere listene. Klassifisering av avfall finnes i tre annekser til forordningen:

- anneks III, IIIA og IIIB definerer avfallfraksjoner som kan sendes uten melding og samtykke til gjenvinning innenfor EU/EØS/EFTA området
- anneks IV og IVA angir koder for avfallsfraksjoner som skal være underlagt prosedyre med melding og samtykke i EU/EØS/EFTA
- anneks V skal benyttes ved eksport (og import) utenfor EU/EØS/EFTA og inneholder oversikt over avfall som er forbudt å eksportere og avfall som er tillatt å eksportere til gjenvinning.

For å unngå gjentakelse av lange lister er bare anneks V fullstendig. Anneks III og IV henviser til vise deler av anneks V.

Hvordan finne riktig avfallskode

Alle koder blir endret fra det gamle regelverket til det nye. Ved utfylling av forhåndsmelding, eller følgedokument, etter 12. juli 2007, SKAL det benyttes nye koder.

Den enkleste måten å gjøre dette på er først å finne riktig kode i anneks V, og deretter finne ut om den hører til anneks III eller IV.

Anneks V er langt – ca 30 sider og består av

- Innledningen ”introductory notes”¹ som er bruksanvisningen for annekset.
- Del 1 (Part 1) inneholder listene fra Basel-konvensjonen
 - o A-listen (anneks VIII i Basel-konvensjonen)
 - o B-listen (anneks IX i Basel-konvensjonen)
- Del 2 - den europeiske avfallslisten (EAL)
- Del 3
 - o Liste A (anneks II i Basel konvensjonen)
 - o Liste B – rester fra OECDs ”gule liste” som ikke finnes andre steder

Prinsippet er at man først skal se etter avfallsfraksjonen i Del 1 (A- og B-listen), og bare hvis man ikke finner den der skal man gå videre til del 2 og 3 for å se om avfallet er klassifisert der.

Det er viktig at avfallsfraksjonene kan defineres som en ”entry” i listene for eventuelt å være omfattet av reglene som gjelder for ”ikke-farlig” avfall.

Eksempel (fra anneks V, del 1, B-listen)

Listen definerer:

B1010 Metal and metal-alloy wastes in metallic, non-dispersible form:

- precious metals (gold, silver, the platinum group, but not mercury)
- iron and steel scrap
- copper scrap

Hvert strekpunkt representerer én avfallsfraksjon som kan sendes med følgedokument til gjenvinning i EU og som ikke er forbudt å eksportere til gjenvinning i hele verden.

Dersom avfallet inneholder både skrapjern og skrapkobber er det derimot forbudt å eksportere det til land utenfor EU/EØS/EFTA/OECD. Eksport til EU/EØS/EFTA/OECD krever melding og samtykke.

Et avfall som inneholder både metallisk gull, sølv og platina kan fortsatt sendes med bare følgedokument til gjenvinning i EU eller eksporteres til gjenvinning i hele verden.

Forskjellen er at skrapjern og skrapkobber hører til hver sin entry (strekpunkt), mens gull, sølv og platina hører til den samme entry (strekpunktet), og derfor ikke representerer en blanding av avfallsfraksjoner.=

¹ Første avsnitt nevner to andre EU direktiver:

- 91/689/EC - direktiv om farlig avfall
- 2006/12/EC - avfallsdirektivet

Ikke-farlig avfall som er kontaminert/forurensset med farlige stoffer/avfall, og avfall som består av flere fraksjoner ("blandninger") følger de samme reglene som "farlig avfall". Det samme gjelder for avfallfraksjoner som naturlig inneholder forskjellige komponenter (metall og plast, ...)

Dersom man ikke finner avfallet på listene, så er det "u-listet", og følger de samme reglene som "farlig avfall".

Eksport fra Norge til land som ikke hører til EU/EØS/EFTA eller OECD

Regelverket for avfallstransport til land utenfor EU/EØS/EFTA/OECD er under revidering.

Sterkt forenklet er det forbudt å eksportere "farlig avfall", ulistet avfall og avfallsblandinger til land utenfor EU/EØS/EFTA/OECD, uansett om formålet er gjenvinning eller sluttbehandling.

Eksport av "ikke-farlig" avfall til sluttbehandling er også forbudt.

Eksport til gjenvinning krever normalt forhåndsmelding og samtykke. Unntak gjelder, både i form av forbud og i form av forenklede prosedyrer.

Det anbefales å ta kontakt med SFT tidlig i planleggingsprosessen for å sjekke om eksporten er mulig, og i så fall hvilke krav som gjelder.

Eksport og import mellom Norge og land i EU/EØS/EFTA/OECD

Rammen for valg av prosedyre ved avfallstransporter innenfor EU/EØS/EFTA/OECD finnes i artikkel 3 som henviser til avfallsklassifiseringen i annekse III, IIIA, IIIB, IV og IVA.

Forordningens annekse III, IIIA og IIIB definerer avfallsfraksjoner som kan eksporteres eller importeres til gjenvinning i EU/EØS/EFTA/OECD uten forhåndsmelding og samtykke.

Krav i EUs forordning, artikkel 18 skal være oppfylt:

- utfylt og underskrevet "følgedokumentet" (consignment information) skal følge avfallet (art.18(1))
- det skal foreligge en forpliktende kontrakt / avtale (art. 18(2)). Det er ingen krav om at kontrakten skal følge avfallet, men en kopi skal kunne skaffes på kort varsel ved kontroll o.l.

Det forutsettes at

- avfallet hører til én entry (ett strekpunkt)
- avfallet ikke er kontaminert eller forurensset med andre stoffer
- avfallet ikke er blandet med annet avfall

Anneks III omfatter:

- Del 1:
 - **Basel-konvensjonens liste B** (Basel-anneks IX) med de endringer / presiseringer som er nevnt i anneks III, del 1 (a-f). En fullstendig liste finnes i forordningens anneks V, del 1, liste B.
 - presiseringene i punkt (c), (d) og (e) skyldes at regelverket i EU og i Basel-konvensjonen er noe ulike. Forskjellige koder skal brukes ved avfallstransport til/fra EU/EØS/EFTA/OECD og til/fra resten av verden.
 - Punkt (b) og (f) presiserer hva som omfattes av de enkelte koder.
- Del 2: inneholder noen "rester" fra OECDs gamle grønne liste som ikke finnes på Basel-konvensjonens liste B

Anneks IIIA vil omfatte enkelte vanlige, blandede avfallsfraksjoner. Listen vil bli utvidet etter hvert. Inntil da skal grensekryssende transport av blandede avfallsfraksjoner følge prosedyren med melding og samtykke. Vi anbefaler at eksportørene sjekker denne listen ved fornyelse av meldingen for mulig relevante avfallsfraksjoner.

Anneks IIIB er tomt. Det vil inneholde avfallsfraksjoner som er foreslått inkludert i Basel-konvensjonens liste B eller i OECDs grønne listen. Prosessen i større internasjonale fora kan ta mer tid enn i EU, og det kan derfor hende at EU har vedtatt endringen før OECD eller Basel-konvensjonen.

Det minnes om at anneks III, IIIA og IIIB bare gjelder ved transport innenfor EU/EØS/EFTA/OECD. For transporter til/fra resten av verden, gjelder anneks V.

Anneks IV og IVA definerer avfallsfraksjoner som krever skriftlig forhåndsmelding og samtykke ved transport innenfor EU/EØS/EFTA/OECD.

Anneks IV omfatter:

- Del 1:
 - Basel konvensjonens liste A (Basel-anneks VIII) med de endringer / presiseringer som er nevnt i anneks IV, del 1 (a-d). En fullstendig liste finnes i forordningens anneks V, del 1, liste A.
 - presiseringen i punkt (c) skyldes at regelverket i EU og i Basel-konvensjonen er noe forskjellige. Forskjellige koder skal brukes ved avfallstransport til/fra EU/EØS/EFTA/OECD og til/fra resten av verden.
 - Punkt (b) og (d) presiserer hva som omfattes av de enkelte koder.
 - Basel-konvensjonens anneks II omfatter "husholdningsavfall" og "rester etter forbrenning av husholdningsavfall". Listen finnes i anneks V, del 3, liste A.
- Del 2: inneholder noen "rester" fra OECDs gamle gule og røde lister som ikke finnes på Basel-konvensjonen liste A

Anneks IVA er tomt. Det vil kunne omfatte avfallsfraksjoner som egentlig hører til i anneks III, men for hvilke man likevel krever skriftlig forhåndsmelding og samtykke.

Utfylling av de nye EU-skjemaene

De fleste postene er uendret eller lite endret. Bare endringene omtales nedenfor.

EUs retningslinjer for utfylling av skjemaene finnes i forordningens anneks IC og bør benyttes.

Skjemaene foreligger elektronisk på www.sft.no, og kan skrives ut etter behov. Skjemaene kan også lastes ned og lagres på virksomhetens PC for senere utfylling, lagring og utskrift.

Meldingsskjema (notification document, anneks IA)

Post 3: meldingsnummer er ikke lenger skrevet på dokumentet. Eksportørene må hente et nummer på www.sft.no (sammen med skjemaene) og selv skrive det på dokumentet. Nummeret ser slik ut, og alle tegn må benyttes:

NO 3xxxxx

Eksportørene må hente en nytt nummer for hver ny melding som lages.

NB! "No" på skjemaet betyr "nummer", og man må angi landet "NO" for Norge i tillegg.

Boundary movements/shipments of waste

3. Notification No:
Notification concerning

Post 5: Mengdeangivelsen skal nå være i tonn (Mg=Megagram= 10^6 g) eller kubikkmeter.

Post 11: Interim-operasjoner, dvs. mellomlagring, sortering, forbehandling osv. Den nye forordningen er strengere enn den gamle når det gjelder interim-operasjoner som forutsetter ny transport (innenlandsk eller grensekryssende) av det forbehandlede avfallet. Anlegg for endelig behandling (sluttbehandling eller gjenvinning) av avfallet skal være kjent allerede når forhåndsmelding sendes.

Flere særregler gjelder for interim-operasjoner. Ta kontakt med SFT for nærmere opplysninger.

Post 12: Avfallbeskrivelse – bruk egne ord (på engelsk). Dersom avfallskoden iht Basel-konvensjonen inneholder flere entries (strekpunkt) – presiser avfallsfraksjon her.

Post 14: karakterisering av avfallet (se nedenfor)

Transportskjema (movement document, anneks IB)

Post 5: Mengdeangivelsen skal nå være i tonn (Mg=Megagram= 10^6 g) eller kubikkmeter.

Post 14: Karakterisering av avfallet (se nedenfor)

Følgedokument (consignment information, annekx VII)

Merk spesielt:

Post 3: Mengdeangivelsen skal nå være i tonn (Mg=Megagram= 10^6 g) eller kubikkmeter.

Post 10: Karakterisering av avfallet (se nedenfor, men færre koder er forespurt da avfallet ikke skal være "farlig").

Avfallskoder: Post 14 i meldingsskjema og transportskjema, post 10 i følgedokument

<p>14 Waste identification (fill in relevant codes)</p> <p>(i) Basel Annex VIII (or IX if applicable):</p> <p>(ii) OECD code (if different from (i)):</p> <p>(iii) EC list of wastes:</p> <p>(iv) National code in country of export:</p> <p>(v) National code in country of import:</p> <p>(vi) Other (specify):</p> <p>(vii) Y-code:</p> <p>(viii) H-code (S):</p> <p>(ix) UN class (S):</p> <p>(x) UN Number:</p> <p>(xi) UN Shipping name:</p> <p>(xii) Customs code(s) (HS):</p>	=
--	---

- (i) Denne linje skal utfylles med den relevante kode (Axxxx eller Bxxxx)i henhold til Basel konvensjonens lister A og B.
Hvis avfallet ikke kan finnes på disse lister, skriv "not listed"
- (ii) Hvis avfallet er "not listed" i (i), skal OECD-koden (GXxxx, AXxxx, RXxxx) i anneks III eller IV fylles inn her, ellers skal ikke linjen fylles ut. Hvis ingen relevant kode finnes her heller, skriv "not listed".
NB! De fleste OECD-koder som ble brukt i henhold til gammel regelverk er ugyldig i dag og skal ikke brukes.
- (iii) Koden i henhold til EAL-listen skal alltid fylles ut for av hensyn til norsk statistikk (gjelder også ved import til Norge).
- (iv) og (v) Avfall som har et sær norsk EAL-nummer (i kursiv i avfallsforskriften kapitel 11) skal koden fylles ut her.
- (iv) Ingen behov for oss
- (v) Y-kode(r) skal fylles ut, av hensyn til internasjonale rapporteringsplikter.
- (viii) og (ix) utfylles dersom der er relevant ("farlig avfall")
- (x), (xi) og (xii) er normalt ikke nødvendig, med mindre andre myndigheter krever det.

Alle nødvendige koder vil bli samlet på
http://www.sft.no/seksjonsartikkel_40719.aspx .

=